

ОЦІНКА БІЗНЕСУ У ПРОЦЕДУРАХ БАНКРУТСТВА В УМОВАХ ВІЙСЬКОВИХ ДІЙ

*Захарченко В.І., Красіловська Л.О.
Національний університет «Одеська політехніка»*

Abstract. *In the conditions of Russia's military aggression against Ukraine, the issue of business valuation in the bankruptcy and liquidation procedures of the enterprise becomes especially relevant. The ability to successfully solve insolvency problems largely depends on the assessment of the value of the company's property. Therefore, this work considers various methods to business valuation.*

Ситуація банкрутства та ліквідації підприємства є надзвичайною, проте стає поширенішою через військову агресію росії проти України. Можливість позитивного розв'язання проблеми неплатежів залежить від цінності майна, яким володіє дане підприємство. Оцінка вартості підприємства потрібна не тільки у випадках ліквідації підприємства, а також і при фінансуванні підприємства-боржника, при санації підприємства, при виробленні плану погашення боргів підприємства-боржника, що опинився під загрозою банкрутства, при аналізі та виявленні можливості виділення окремих виробничих потужностей в економічно самостійні організації, при оцінці заявок на купівлю підприємства, при експертизі програм реорганізації підприємства [1].

Продаж підприємства може бути розглянутий у рамках плану санації, якщо цей підхід дозволяє досягти цілей санації найбільш ефективним способом, у порівнянні з іншими заходами для відновлення платоспроможності боржника, і водночас не суперечить державним та громадським інтересам. При продажі підприємства відчужується єдиний майновий комплекс, що включає всі види майна, призначеного для господарської діяльності боржника, у тому числі: будівлі, обладнання, інвентар, сировину, продукцію, права вимоги, права на позначення (фірмове найменування, товарні знаки, знаки обслуговування) та ін.

Оцінки можуть виконуватися трьома підходами: прибутковим, витратним та порівнянням продажів. *Прибутковий метод* заснований на капіталізації та дисконтуванні прибутку, який буде отриманий у разі здачі нерухомості в оренду [2, с. 87-88]. Результат по даному методу включає і вартість будівель, і вартість земельної ділянки. Коли

ж мета з отримання доходу не є основою для інвестицій (лікарні, музеї), оцінка може проводитись на основі визначення вартості будівництва з урахуванням амортизації та додавання вартості відшкодування зносу, тобто *витратним методом*. Коли ж існує ринок бізнесу, подібний до оцінюваного, тоді можна використовувати для визначення ринкової вартості метод *порівняльний, або ринковий*, що базується на виборі порівнюваних об'єктів, вже проданих на даному ринку [3].

Оцінка ліквідаційної вартості підприємства у ситуації банкрутства має ряд особливостей. По-перше, вказаний вид оцінки відноситься до «активних» видів, коли на основі одержаних результатів багатьма зацікавленими особами приймаються управлінські рішення. По-друге, від результатів оцінки існує висока залежність третіх сторін.

Оцінка ліквідаційної вартості підприємства здійснюється у наступних випадках: 1) підприємство перебуває у стані банкрутства або є великі сумніви щодо його здатності залишатися чинним підприємством; 2) вартість підприємства при ліквідації може бути вищою, ніж за продовження діяльності.

Ліквідаційна вартість – це чиста грошова сума, яку власник підприємства може отримати при ліквідації підприємства та роздільному розпродажі його активів, або грошова сума, яка реально може бути отримана від вимушеного продажу власності у строки, надто короткі для проведення адекватного маркетингу відповідно до визначення ринкової вартості.

Під час формулювання остаточного висновку про ліквідаційну вартість підприємства, проводиться повторний аналіз факторів, які призвели до його банкрутства. Якщо причиною банкрутства був низький рівень управління, то не вносяться зміни до отриманого результату. Але, якщо банкрутство було спричинене факторами, такими як місце розташування об'єкта, зовнішні умови (наприклад, податкова політика, загальна економічна ситуація і т. д.), то отримана величина коригується в напрямку зменшення. В реаліях сьогодення однією з найвпливовіших зовнішніх умов є воєнний стан в країні. Щодня росія нищить підприємства по всій території України через ракетні обстріли, а в прифронтових місцевостях багато міст та сіл знищені повністю. Тому деякі підприємства не можуть нормально працювати через проблеми з логістикою та небезпечні умови роботи і змушені продавати своє майно.

По можливості, необхідно застосовувати кілька способів оцінки. Можна провести оцінку ліквідаційної вартості класичним аукціонним способом. Однак при визначенні ринкової вартості основних фондів

підприємства-боржника, на нашу думку, доцільніше використати витратний та порівняльний підходи. Прибутковий метод оцінки у цьому випадку не може застосовуватися, оскільки доходи приносить конкретна виробнича діяльність, а не одиниці засобів праці. Визначити ж вартість рухомого майна шляхом виділення із загального доходу підприємства неможливо, оскільки на дату оцінки, що розглядається, підприємство є збитковим. Витратний метод застосовується для визначення вартості застарілого або унікального обладнання, що не має аналогів. Порівняльним методом найкраще визначати ринкову вартість рухомого майна (автотранспорт, офісна техніка тощо).

Результати оцінки різними підходами аналізуються комплексно з урахуванням слабких і сильних сторін цих способів стосовно конкретного підприємства та поставленої задачі оцінки. У результаті виходить узгоджене значення ринкової або інвестиційної вартості підприємства, за яким і здійснюється продаж підприємства під час реалізації процедури банкрутства.

Наведене узагальнення, зроблено на основі виконання консалтингового проєкту [4, с. 216-302] на АП" Іллічівський судноремонтний завод"

Висновки

Отже, в роботі розглянуто основні методи оцінки бізнесу в процедурах банкрутства, що є особливо актуальною темою в умовах військової агресії росії проти України.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про банкрутство» від 14.05.1992 р. Відомості Верховної Ради України, 1992. №31. Ст. 440
2. Захарченко В.І., Лантєва В.В. Розвиток вартісного підходу при дослідженні інвестиційної привабливості підприємства : монографія. Одеса: Бахва, 2013. 168с.
3. Лігоненко Л.О. Антикризове управління підприємством: теоретико-методологічні засади та практичний інструментарій: монографія. Київ: КНТЕУ, 2001. 580с.
4. Управлінське консультування в трансформаційній економіці: навчальний посібник. За ред. В.І. Захарченко, Одеса: Фенікс, 2020, 335с.